Critical Appraisal of Research Evidence in the Field of Women's Empowerment to Participate in Urban Development

ARTICLE INFO

Article Type
Original Research

Authors
Daneshvar M.*[1] *PhD*

How to cite this article
Daneshvar M. Critical Appraisal of Research Evidence in the Field of Women's Empowerment to Participate in Urban Development. Women Empowerment & Sustainable Society Journal. 2020;1(2):87-95.

[1]Department of Urban Planning and Design, Art and Architecture Faculty, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran

Correspondence
Address: Art and Architecture Faculty, Ostad Yousefi Street, Emamie Boulevard, Mashhad, Iran. Postal Code: 9187147578.
Phone: +98 (51)38787724
Fax: +98 (51)38787724
m.daneshvar@srbiau.ac.ir

Article History
Received: July 21, 2020
Accepted: August 14, 2020
ePublished: March 15, 2021

ABSTRACT

Aims The desired quality of a research paper is the main condition for its use in practice. This study aimed to investigate the quality of published studies on women's empowerment to attract participation in urban development.

Methodology This cross-sectional study was conducted in 1399 with a search of articles published during the years 1990 to 2020. For this purpose, the keywords "participation", "women", "empowerment" or a combination of these words were searched. The search was conducted in the databases of Google Scholar, Science Direct, Jahad Daneshgahi, Magiran and Normags. 14 articles related to women's participation in urban development were selected and critically evaluated. The quality of articles was evaluated by CASP checklist and its items were classified into five areas.

Findings Out of 14 reviewed articles, only one article had all the desired features in the CASP checklist. 71.4% of the articles did not provide explanations in the criteria of the research subject. Only 25% answered yes to research project items. In the indicators of how to select participants, data collection and analysis and presentation of findings, 39.29, 45.25 and 47.62% compliance with the criteria of the CASP checklist were observed, respectively.

Conclusion Approximately 36% of the published articles in the field of women's empowerment concerning critical evaluation criteria have shortcomings in justifying the research design, data collection and analysis tools and expressing the research methodology.

Keywords Critical Evaluation; Women's Participation; Empowerment; Urban Development

CITATION LINKS

[Ahmadi M, et al; 2018] Evidence-based review in the field ...; [Alvarez SE; 1990] Women's participation in ...; [Babaei Morad B, et al; 2019] A systematic review of studies on ...; [Bahri N, Latifnejad Roudsari R; 2016] A Critical appraisal of research evidence ...; [Bayeh E; 2016] The role of empowering women ...; [Bhattacharya J, Banerjee S; 2014] Group participation and women empowerment ...; [Brody C, et al; 2015] Economic self-help group programs for ...; [Critical Appraisal Skills Programme; 2018] CASP (insert name of checklist ...; [Dadashpoor H, Alvandipour N; 2017] Conceptual typology of justice in urban ...; [Fenton L, et al; 2015] The QATSDD critical appraisal tool ...; [Figueroa C, et al; 2001] Gender, tourism & entrepreneurship ...; [Grillos T; 2018] Women's participation in environmental ...; [Zakir Hossain A; 2015] Women empowerment in rural local ...; [Javadian SR, et al; 2019] A qualitative study of the causes and ...; [Ketabi M, et al; 2003] Women Empowerment for Participation ...; [Krishna V; 2013] Empowerment of women teachers ...; [Kobani D; 2014] Economic empowerment programmes ...; [Metcalfe BD; 2011] Women, empowerment and development ...; [McEwan C; 2005] New spaces of citizenship? rethinking ...; [McEwan C; 2003] 'Bringing government to the people' ...; [Mashhadi Moghadam SN, Rafieian M; 2019] What did urban studies do for women? ...; [Nadi Ravandi S; 2017] Investigation and introducing ...; [Page N, Czuba CE; 1999] Empowerment: What is ...; [Saie Arasi I, Vali Poor Sh; 2010] Identification of the effective enabling ...; [Saffar Sabzevar F, et al; 2020] Identification of the urban self-organization's ...; [Sajadi J, Suri F; 2013] Analysing women's participation ...; [Shirazi F; 2012] Information and communication technology ...; [Ullah MW; 2018] Local government in Bangladesh: Women's ...; [Van der Kloof A, et al; 2014] Bicycle lessons, activity participation and ...

Copyright© 2020, the Authors | Publishing Rights, ASPI. This open-access article is published under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License which permits Share (copy and redistribute the material in any medium or format) and Adapt (remix, transform, and build upon the material) under the Attribution-NonCommercial terms.

ارزیابی نقادانه شواهد پژوهشی در زمینه توانمندسازی زنان در راستای جلب مشارکت در توسعه شهری

مریم دانشور* PhD
گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران

چکیده

اهداف: کیفیت مطلوب یک مقاله پژوهشی، شرط اصلی استفاده از آن در عمل است. مطالعه حاضر با هدف بررسی کیفیت مطالعات منتشرشده در مورد توانمندسازی زنان در راستای جلب مشارکت در توسعه شهری انجام شد.

روش‌شناسی: این پژوهش مقطعی در سال ۱۳۹۹ با جستجوی مقالات منتشرشده طی سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۲۰ در نشریات معتبر علمی، با کلیدواژه‌های "مشارکت"، "زنان"، "توانمندسازی" یا ترکیبی از این کلمات در پایگاه‌های اطلاعاتی گوگل اسکالر، ساینس دایرکت، جهاد دانشگاهی، مگیران و نورمگز انجام شد. ۱٤ مقاله که در ارتباط با مشارکت زنان در توسعه شهری بود انتخاب شد و مورد ارزیابی نقادانه قرار گرفت. ارزیابی کیفیت مقالات توسط چک‌لیست کسپ انجام و آیتم-های آن در پنج حیطه طبقه‌بندی شد.

یافته‌ها: از ۱٤ مقاله مورد بررسی تنها یک مقاله واجد همه ویژگی‌های مورد نظر در چک‌لیست کسپ بود. ۷۱/٤% مقالات در معیار موضوع پژوهش توضیحاتی ارایه نداده بودند. تنها ۲۵% در خصوص آیتم‌های طرح تحقیق پاسخ بلی دریافت نمودند. در شاخص‌های نحوه انتخاب شرکت‌کنندگان، جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها و ارایه یافته‌ها به‌ترتیب ۳۹/۲۹، ٤۵/۲۵ و ٤۷/٦۲% انطباق با معیارهای چک‌لیست کسپ مشاهده شد.

نتیجه‌گیری: تقریباً ۳٦% مقالات منتشرشده در حوزه توانمندسازی زنان در ارتباط با معیارهای ارزیابی نقادانه دارای نواقصی در توجیه طرح پژوهش، ابزارهای جمع-آوری و تحلیل داده‌ها و بیان روش‌شناسی پژوهش هستند.

کلیدواژه‌ها: ارزیابی نقادانه، مشارکت زنان، توانمندسازی، توسعه شهری

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۴/۳۱
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۵/۲۴

*نویسنده مسئول: m.daneshvar@srbiau.ac.ir

مقدمه

از آنجایی که یکی از مراحل بسیار مهم در ترجمان دانش، انتشار نتایج پژوهش در قالب یک مقاله علمی پژوهشی است، توجه به کیفیت مقالات یک اصل مهم در این فرایند است [Bahri & Latifnejad Roudsari, 2016]. با این وجود برخی گزارش‌ها حاکی از آن است که درصد قابل توجهی از مقالات منتشر شده در مجلات معتبر، فاقد کیفیت مناسب هستند. در رابطه با مقاله‌های مرتبط با جایگاه زنان در توسعه شهری، ارزیابی نقادانه‌ای در ایران ارائه نشده است. اما امروزه با افزایش تعداد تولیدات علمی، در ادبیات جهانی و در حوزه علوم مختلف، شاهد مطالعات گسترده در حوزه ارزیابی نقادانه هستیم. در ارزیابی نقادانه مطالعات، مراحل طراحی و انجام مطالعات به‌طور دقیق و موشکافانه مورد بررسی قرار می‌گیرد. شواهد حاکی از آن است مطالعاتی که به صورت ضعیف گزارش شده‌اند، معمولاً از طراحی ضعیفی نیز برخوردار بوده و فاقد جزئیات کافی جهت حمایت از نتایجی هستند که مطالعه به آنها دست یافته است [Fenton *et al*, 2015]. گزارش یک پژوهش باید به گونه‌ای شفاف باشد تا خوانندگان دریافت کنند چه مراحلی در پژوهش برنامه‌ریزی شده، چه کاری انجام‌شده، چه نتیجه‌ای یافت‌شده و در نهایت چه نتیجه‌گیری و کاربردی ارائه شده است. بنابراین در هنگام خواندن شواهد تحقیقی، نقد تمام جنبه‌های مطالعه، طراحی، اجرا و گزارش نتایج جهت ارزیابی کیفیت مطالعه قبل از به کارگیری نتایج آن در عمل حیاتی است. در واقع ضروری است تا مطالعه توسط داورانی که به نقاط قوت و ضعف مطالعات آگاه هستند، مورد نقد و ارزیابی قرار گرفته و کیفیت روش پژوهش و داده‌های مطالعه تفسیر شود. لذا اعتبار یک پژوهش بستگی به ارزیابی نقادانه دیگران از نقاط ضعف و قوت طراحی مطالعه، نحوه هدایت و تجزیه و تحلیل داده‌های مطالعه دارد [Ahmadi *et al*, 2018].

در ارتباط با مرور سیستماتیک یا نظام‌مند شواهد پژوهشی در حوزه شهرسازی در داخل ایران مطالعات انگشت‌شماری انجام شده است. این مطالعات عمدتاً در راستای سنتز یافته‌ها در قالب فراتحلیل [Dadashpoor & Alvandipour, 2017; Babaei Morad *et al*, 2019] یا فراترکیب [Saffar Sabzevar *et al*, 2020] بوده‌اند و کمتر به ارزیابی نقادانه مقالات در آنها پرداخته شده است.

در ادبیات جهانی در دو حوزه مشارکت زنان و توانمندسازی زنان مطالعات زیادی با تاکید بر ارزیابی نقادانه صورت گرفته است و عمدتاً از تحلیل‌های کیفی جهت بررسی وضعیت استفاده کرده‌اند [Alvarez, 1990; Figueroa *et al*, 2020; Metcalfe, 2011]. همین‌طور در ارتباط با مرور نظام‌مند پژوهش‌های پیشین سوابق مطالعاتی زیادی در ارتباط با زنان و به ویژه توانمندسازی زنان در حوزه‌های مختلف علوم وجود دارد [Brody *et al*, 2015]. در یکی از این مرورهای نظام‌مند *مشهدی مقدم و رفیعیان* [Mashhadi Moghadam & Rafieian, 2019] به بررسی مطالعات شهری در حوزه زنان پرداخته‌اند. آنها با مطالعه مقالات منتشر شده در حوزه زنان و شهر به دنبال گپ دانشی در این حوزه هستند. به این منظور آنها ۲۷۵ مقاله از ۴۳ مجله را بررسی کرده‌اند و به این نتیجه رسیدند که بیشترین تعداد مقالات در کشورهای آمریکا و انگلستان و خصوصاً طی سال‌های ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۹ انجام پذیرفته است. مقالات را در ۳ دسته بحث‌های نظری، مباحث مربوط به فرم شهری و فرایندهای برنامه‌ریزی طبقه‌بندی کرده‌اند و گپ‌های دانشی را در حوزه‌های ایمنی و امنیت، مطالعات اقتصادی، مهاجرت و فقر، عدالت اجتماعی و حق به شهر شناسایی نموده‌اند.

مطالعات اخیر صاحب‌نظران اجتماعی نشان می‌دهد که دستیابی به توسعه پایدار، بدون مشارکت فعال زنان در تمامی عرصه‌ها اعم از خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی امکان‌پذیر نیست. راهبردهایی برای افزایش مشارکت عملی زنان در توسعه و برطرف‌شدن موانع این

هدف، اتخاذ شد. یکی از مهم‌ترین راهبردهای عملی مشارکت زنان در توسعه، توانمندی زنان با تاکید بر این نکته است که مشارکت زنان صرفاً به مفهوم بهره‌مندی آنان از مزایا و نتایج برنامه‌های توسعه نیست، بلکه آنان باید در اجرای برنامه‌ها و طرح‌های توسعه مشارکت فعالانه داشته باشند [Saie Arasi & ValiPoor, 2010]. براساس آنچه *ذاکرحسین* [Zakir Hossain, 2015] بیان می‌کند، "برابری جنسیتی" و "توانمندسازی زنان" دو مورد از مهم‌ترین و پرنفوذترین موضوعات مرتبط با توسعه بوده است. توانمندسازی زنان به بهبود شرایط زندگی زنان در هر حوزه‌ای از زندگی اشاره دارد اما به‌طور دقیق‌تر توانمندسازی زنان به معنی پیشرفت جوامع محروم جامعه به‌منظور دستیابی به وضعیت بهتر در همان سطحی که قرار دارند است [Ullah, 2018].

توانمندسازی را می‌توان یک فرایند اجتماعی چندبعدی تعریف کرد که به افراد کمک می‌کند تا کنترل زندگی خود را در دست بگیرند. توانمندسازی زنان فرایندی است که قدرت را در زنان پرورش می‌دهد تا با استفاده از آن در موضوعاتی که به نظرشان مهم است، در زندگی خود، در اجتماعاتی که عضوی از آن هستند و در جامعه‌شان نقش ایفا کنند [Page & Czuba, 1999]. بر این اساس، توانمندسازی زنان فرایندی است که برای حفظ منافع زنان در زندگی شخصی، خانوادگی، در سطح اجتماع و سطوح گسترده‌تر ضروری است [Bayeh, 2016]. ارزیابی نقادانه این حوزه از مطالعات نیز به اندازه اهمیت محتوایی توانمندسازی زنان و مشارکت آنها اهمیت خواهد داشت. این مطالعه به دنبال پاسخگویی به این سوال است که کیفیت مطالعات منتشر شده در مورد توانمندسازی زنان در راستای جلب مشارکت در توسعه شهری چگونه است؟ اهمیت طرح این سوال از آنجا ناشی می‌شود که شاید بتوان گفت یکی از دلایل محقق‌نشدن امر توانمندسازی زنان و به تبع آن مشارکت آنها در امر توسعه شهری، ضعف در محتوای دانشی تولید شده برای هدایت این امر است. این مقاله با هدف بررسی کیفیت مطالعات منتشر شده در مورد توانمندسازی زنان در راستای جلب مشارکت در توسعه شهری، ضمن شناسایی دانش تولید شده در این حوزه به ارزیابی محتوای ارائه‌شده در مقالات با تاکید بر سیاهه‌های استاندارد بین-المللی می‌پردازد.

روش‌شناسی

مطالعه حاضر از نوع مقطعی است. با افزایش حجم انتشارات، مرور مطالعات قبلی، کاری سخت و ناممکن شده است، در صورتی که گاهی مطالعات مشابه نتایج متضادی دارد که بر تصمیم‌گیری‌های مدیران بسیار اثرگذار است. این مسئله سبب رواج سنتزپژوهی (Research Synthesis) شده است که در آن پژوهشگران در پی ترکیب، تلفیق، تحلیل و تفسیر تازه‌ای از پژوهش‌های قبلی هستند. یکی از انواع سنتزپژوهی مرور نظام‌مند مقالات است.

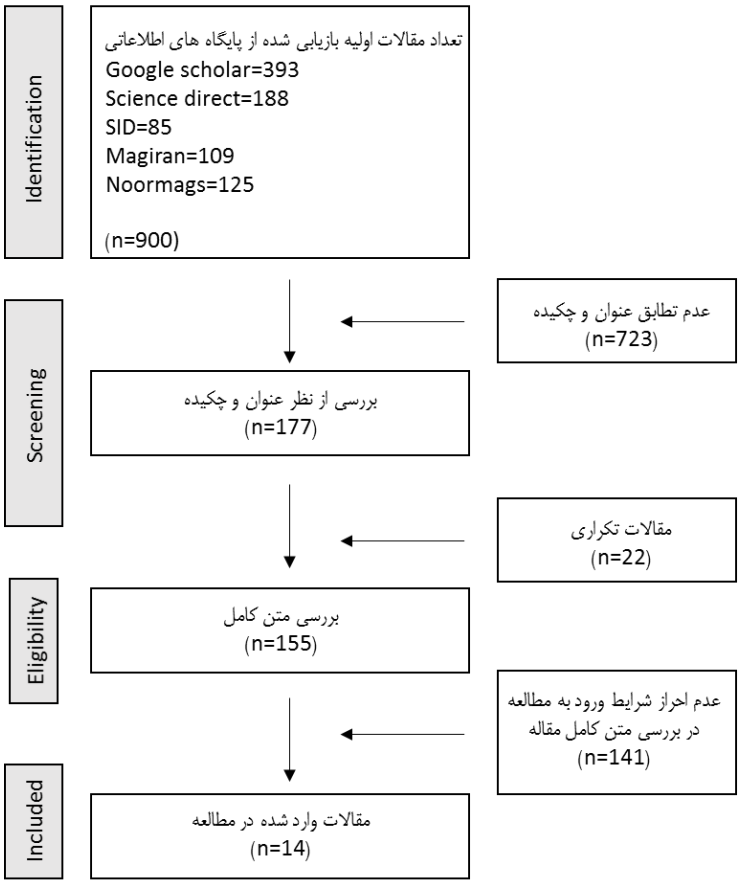

شکل ۱) نمودار فرایند انتخاب مقالات

در مرور نظام‌مند هدف جمع‌آوری بهترین پژوهش‌ها در ارتباط با سوال مشخصی است و از پژوهش‌های مرتبط برای یافتن، ارزیابی و تلفیق نتایج حاصل استفاده می‌کند.

این نوع مطالعه با طرح و برنامه‌ریزی دقیق و جامع و با استفاده از راهبرد جستجو مشخص انجام می‌شود تا سوگیری با شناسایی، ارزیابی و ترکیب تمام مطالعات مرتبط در موضوعی خاص کاهش یابد [Nadi Ravandi, 2017]. در این مقاله ارزیابی نقادانه بانک‌های اطلاعاتی Science Direct، Google Scholar برای جستجوی مقالات انگلیسی و بانک‌های اطلاعاتی SID، Magiran و Noormags برای جستجوی مقالات فارسی مورد بررسی قرار گرفتند. جستجوی این بانک‌های اطلاعاتی در قالب مرور نظام‌مند طی سال ۱۹۹۰ تا سال ۲۰۲۰ انجام شد.

کلیدواژه‌های مورد استفاده برای جستجو شامل "مشارکت"، "زنان"، "توسعه" و "Participation" و "Empowerment" و "Women" و یا ترکیبی از این کلمات بود. معیارهای مورد نظر برای انتخاب مقالات این بود که مقاله زبان فارسی یا انگلیسی، پژوهشی اصیل باشد و مشارکت زنان در توسعه شهری به عنوان پیامد اولیه یا ثانویه پژوهش مورد نظر باشد. در جستجوی اولیه ۹۰۰ مقاله شناسایی شدند که ۱۸۸ مقاله از Science Direct، ۳۹۳ مقاله از Google Scholar، ۸۵ مقاله از SID، ۱۰۹ مقاله از Magiran و ۱۲۵ مقاله از Noormags بودند. که از نظر چکیده و عنوان مورد بررسی قرار گرفتند. در این مرحله ۷۲۳ مقاله که عنوان و چکیده آنها با هدف پژوهش تطابق نداشتند، حذف شدند. پس از حذف ۲۲ مقاله تکراری، ۱۵۵ مقاله باقی ماندند. مقالات مجدداً از نظر تاثیر موضوع بر محیط شهری مورد بررسی قرار گرفتند که در نتیجه آن ۱۰۷ مقاله حذف و ۴۸ مقاله باقی ماندند. این مقاله وارد مرحله ارزیابی متن کامل شدند. در این مرحله نیز ۳۴ مقاله به دلایلی نظیر تاکید یافته‌ها بر موضوعات درمانی، اقتصادی و یا سیاسی حذف شدند. در نهایت ۱۴ مقاله با احراز تمامی شرایط ورود به مطالعه، مورد تحلیل نقادانه قرار گرفتند (شکل ۱).

جدول ۱) مشخصات پژوهش‌های منتخب

ردیف	نام اثر	پدیدآورنده	نمونه	کشور	نام مجله
۱	مطالعه کیفی دلایل و زمینه‌های مشارکت نکردن زنان سرپرست خانوار در برنامه‌های توانمندسازی	[Javadian *et al*, 2019]	ایران	ایران	پژوهش راهبردی مسائل اجتماعی ایران
۲	تحلیل مشارکت‌پذیری زنان، ضرورتی در به‌سازی سکونتگاه‌های غیر رسمی (مطالعه موردی، محله آبک، منطقه یک شهر تهران)	[Sajadi & Suri, 2012]	ایران	ایران	پژوهش‌های جغرافیایی انسانی
۳	شناسایی عوامل موثر بر توانمندسازی زنان جهت مشارکت در توسعه اجتماعی (مطالعه موردی استان لرستان)	[Saie Arasi & Vali poor, 2009]	ایران	ایران	فصلنامه علوم رفتاری
٤	توانمندسازی زنان برای مشارکت در توسعه	[Ketabi *et al*, 2003]	ایران	ایران	پژوهش زنان
٥	دولت محلی در بنگلادش، مشارکت و توانمندسازی زنان	[Md. Wali Ullah, 2018]	بنگلادش	بنگلادش	مجله بین‌المللی علوم طبیعی و اجتماعی
٦	مشارکت زنان در تصمیم‌گیری‌های زیست‌محیطی، مطالعه شبه تجربی از شمال کنیا	[Grillos, 2018]	کنیا	آمریکا	توسعه جهانی
۷	نقش توانمندسازی زنان و دستیابی به برابری جنسیتی در توسعه پایدار اتیوپی	[Bayeh, 2016]	اتیوپی	اتیوپی	علوم انسانی و علوم اجتماعی
۸	برنامه‌های توانمندسازی اقتصادی و مشارکت زنان در توسعه جوامع در ایالت‌های رودخانه‌ای، مطالعه طرح حمایت از توانمندسازی	[Kobani, 2014]	نیجریه	نیجریه	تحقیقات علوم انسانی و اجتماعی
۹	مشارکت گروهی و توانمندسازی زنان، مطابقت به عنوان ارزیابی برآوردی، نمونه موردی بنگال غربی هند	[Bhattacharya & Banerjee, 2014]	هند	هند	فقر و سیاست عمومی
۱۰	درس‌هایی از دوچرخه، مشارکت در فعالیت و توانمندسازی	[van der Kloof *et al*, 2014]	هلند	هلند	مطالعه موردی در مورد سیاست‌های حمل‌ونقل
۱۱	توانمندسازی معلمان زن و مشارکت عمومی، نقش زنان در شهر	[Krishna, 2013]	هند	هند	مجله بین‌المللی توسعه پایدار
۱۲	فناوری اطلاعات و ارتباطات و توانمندسازی زنان در ایران	[Shirazi, 2012]	ایران	کانادا	تلمتیک و انفورمایتک
۱۳	فضای جدید شهروندی، بازاندیشی در خصوص مشارکت و توانمندسازی جنسیتی در آفریقای جنوبی	[McEwan, 2005]	آفریقای جنوبی	انگلستان	جغرافیای سیاسی
١٤	رساندن دولت به مردم، زنان، مدیریت محلی و مشارکت جامعه در آفریقای جنوبی	[McEwan, 2003]	آفریقای جنوبی	انگلستان	ژئوفورم

از ۱۴ مقاله نهایی منتخب، نمونه موردی ۵ مقاله مربوط به کشور ایران بود. نمونه‌های مقالات عمدتاً در کشورهای در حال توسعه انجام‌شده و تنها یک مقاله مربوط به کشور هلند است. هرچند برترین مقاله به لحاظ معیارهای چک‌لیست کسپ، همان‌طور که بعداً به آن اشاره خواهد شد توسط *گریلوس* و در ارتباط با کنیا انجام شده است، اما دانشگاهی که پژوهشگر به آن آدرس‌دهی کرده‌است در ایالات متحده آمریکا قرار دارد. ۴ مقاله به زبان فارسی و ۱۰ مقاله به زبان انگلیسی تنظیم شده است. قدیمی‌ترین مقاله مربوط به به سال ۲۰۰۳ (۱۳۸۲) و جدیدترین آن در سال ۱۳۹۸ (۲۰۱۹) منتشر شده است (جدول ۱).

مروری بر شواهد موجود در بانک‌های اطلاعاتی نشان می‌دهد که انواع متنوعی از ابزارها و چک‌لیست‌ها برای فرآیند ارزیابی نقادانه مطالعات توسعه پیدا کرده‌اند. ابزارهای مختلفی در مطالعات مشاهده‌ای (STROME-ID' STROBE-ME; STROBE CORE AXIS; STROBE-nut; STROBE-NI; RECORD کارآزمایی بالینی (CONSORT و انواع آن SPIRIT; STRICTA (CA of RCTs of NPs) مداخله‌ای (QI- MQCS)، و مطالعات موردی (CARE, SCARE) شناسایی شده‌اند.

ابزارهای ارزیابی که به صورت یک چک‌لیست یا یک مقیاس جامع جهت امتیازدهی یا رتبه‌بندی مطالعات طراحی شده‌اند، جهت ارزیابی‌های تحلیلی از کیفیت مطالعه، به ویژه روش‌های مورد استفاده در مطالعه برای به حداقل رساندن خطا به کار می‌روند. خطا در پژوهش به‌طور بالقوه بر روی نتایج مطالعه و تفسیر نتایج تأثیرگذار است.

جدول ۲) چک‌لیست تعدیل‌شده کسپ

ردیف	معیارهای ارزیابی کیفیت	نکاتی که مورد توجه قرار گرفته است
۱	**آیا پژوهش به یک موضوع واضح و متمرکز پرداخته است؟**	آیا یک سوال مشخص برای پژوهش وجود دارد؟ آیا جامعه مورد مطالعه تشریح شده است؟ آیا هدف تحقیق بیان شده است؟ آیا توضیح داده شده است که این اهداف چرا مهم هستند؟
۲	**آیا طرح تحقیق برای پاسخگویی به اهداف تحقیق مناسب بود؟**	آیا محقق دلایل انتخاب طرح تحقیق خود را توجیه کرده است؟ آیا طرح تحقیق انتخابی با توجه به هدف تحقیق متناسب است؟
۳	**آیا استراتژی انتخاب شرکت‌کنندگان با هدف تحقیق تناسب دارد؟**	آیا نمونه‌ها (شرکت‌کنندگان) انتخابی معرف جامعه مورد مطالعه است؟ آیا محقق توضیح داده است که شرکت‌کنندگان را چگونه انتخاب کرده است؟ آیا محقق توضیح داده است که چرا این شرکت‌کنندگان برای دستیابی به دانشی که پژوهش به دنبال آن است مناسب‌ترین افراد هستند؟ آیا محقق در خصوص انتخاب شرکت‌کنندگان بحث کرده‌است؟ (مثلاً چرا برخی از مردم را مشارکت نداده - است؟)
٤	**آیا داده‌ها به شکلی جمع‌آوری و تحلیل شده- است که به موضوع تحقیق بپردازد؟**	آیا این واضح است که داده‌ها چگونه جمع‌آوری شده است؟ (به‌عنوان مثال پرسش‌نامه، گروه کانونی، مصاحبه نیمه ساختار یافته و غیره) آیا محقق روش‌های انتخاب شده را توجیه کرده است؟ آیا اندازه‌گیری‌ها به درستی آنچه را آنها می‌خواسته‌اند اندازه‌گیری کرده‌اند؟ (روایی) آیا پژوهش‌های دیگر از روش مشابهی برای اندازه‌گیری استفاده کرده‌اند؟ آیا توضیح دقیق در مورد فرایند تجزیه و تحلیل وجود دارد؟ آیا نتیجه می‌تواند ناشی از شانس، تعصب یا سردرگمی باشد؟
٥	**آیا گزاره‌های روشنی در مورد یافته‌ها وجود دارد؟**	آیا یافته‌ها صریح هستند؟ آیا این یافته‌ها در ارتباط با سوال اصلی تحقیق است؟ آیا پژوهشگر در مورد اینکه چطور می‌توان از یافته‌های این پژوهش برای سایر جوامع توضیح داده است و یا در مورد اینکه چطور می‌توان از یافته‌های پژوهش استفاده کرد؟

بنابراین برای مصرف‌کنندگان تحقیق، حیاتی است تا مشخص شود آیا نتایج حاصل از این مطالعه را می‌توان باور داشت و آیا این نتایج جهت تعمیم‌پذیری به محیط‌های دیگر مناسب است؛ از این رو انتخاب یک ابزار ارزیابی مناسب، یک جزء مهم از عملکرد مبتنی بر شواهد خواهد بود. عمده این ابزارها برای پژوهش‌های کمی و خصوصاً در حوزه بهداشت و درمان مورد استفاده قرار می‌گیرد. هرچند امروزه استفاده از آنها در سایر رشته‌ها نیز رو به افزایش است. جهت ارزیابی نقادانه مقالات در این مقاله از چک‌لیست تعدیل شده (CASP: Critical Appraisal Skills Programs) برای مطالعات کمی و کیفی استفاده شد. چک‌لیست کسپ که یک ابزار استاندارد برای ارزیابی مقالات است، توسط گروه JAMA در سال ۱۹۹۴ طراحی شده و قدیمی‌ترین و پرکاربردترین ابزار ارزیابی نقادانه مطالعات مقطعی است. این مقاله از آخرین چک‌لیست منتشر شده توسط این گروه که براساس کارگاه‌ها و نظر متخصصین ویرایش‌شده است استفاده می‌کند هرچند فرمت کلی این چک‌لیست در ویرایش‌های مختلف ارائه‌شده حفظ شده است [Critical Appraisal Skills Programme, 2018]. این برنامه، ۸ چک‌لیست با اهداف مختلف دارد، مانند چک‌لیست بررسی مطالعات کنترل شاهدی، بررسی مطالعات کارآزمایی بالینی، مرور نظام‌مند و غیره که با توجه به تناسب محتوای چک‌لیست با مطالعات شهری

از دو چک‌لیست مطالعات کیفی و مطالعات هم‌گروهی (Cohort study) استفاده شده است. چک‌لیست تعدیل‌شده مورد استفاده در مطالعه حاضر شامل ۱۹ آیتم بود و به هر آیتم پس از بررسی هر مقاله، در صورت رعایت‌کردن گزینه مورد نظر برای هر سوال، جواب "بله"، در صورت عدم رعایت آن جواب "خیر"، و در صورتی که توضیح روشن و واضحی برای سوال وجود نداشت، گزینه "نمی‌توان گفت" انتخاب شد. این آیتم‌ها در پنج حیطه موضوع پژوهش (۴ آیتم)، طرح تحقیق (۲ آیتم)، انتخاب شرکت‌کنندگان (۴ آیتم) جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها (۶ آیتم) و یافته‌ها (۳ آیتم) تقسیم‌بندی شدند (جدول ۲).

پس از مطالعه دقیق متن کامل هر مقاله، چک‌لیست ارزیابی کیفیت مقاله توسط پژوهشگر تکمیل و کیفیت مقالات مورد ارزیابی ساختاری قرار گرفت. در مرحله بعدی این مقالات از نظر نمرات کسب‌شده در هر یک از حیطه‌های پنج‌گانه و همچنین از نظر نمره کل با هم مقایسه شدند. تجزیه و تحلیل‌ها با کمک آمار توصیفی انجام گردید و تاکید بر فراوانی و درصد مربوط به هریک از گزینه‌های "بلی"، "خیر" و "نمی‌توان گفت" بوده است.

یافته‌ها

از تعداد ۱۴ مقاله مورد بررسی، تمامی موارد دارای اهداف مشخص بوده و دلایل اهمیت اهداف را تشریح نموده بودند، اما تنها نیمی از مقالات جامعه مورد مطالعه را تشریح کرده‌اند و ۳۵/۷% از مقالات سوال مشخصی را برای پژوهش معرفی ننموده‌اند. در ارتباط با طرح تحقیق اغلب پژوهش‌ها (۷۱/۴۳%) دلایل انتخاب طرح تحقیق خود را بیان نکرده و در نتیجه بیان ارتباط بین طرح تحقیق انتخابی و هدف تحقیق در نزدیک به نیمی از پژوهش‌ها (۴۲/۸۶%) امکان‌پذیر نبود. در خصوص استراتژی انتخاب شرکت‌کنندگان در پژوهش، هیچ‌کدام از آیتم‌های مورد بررسی در ارتباط با این معیار را نمی‌توان یافت که حداقل در نیمی از مقالات رعایت شده باشد. به طوری که ۶۴/۲۹% مقالات در ارتباط با اینکه چرا شرکت‌کنندگان مناسب‌ترین افراد برای دستیابی به دانش مورد نظر هستند، توضیحی ارائه نداده‌اند. یا اینکه در بیش از نیمی از پژوهش‌ها در مورد اینکه چرا سایر افراد جامعه در نمونه مورد بررسی قرار نگرفته‌اند بحثی نشده است. وضع روش‌شناسی تحقیق در معیار ابزارهای جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها نیز به همین صورت است. بیش از نیمی از مقالات مورد بررسی آیتم‌های مربوط به این معیار را در پژوهش خود تشریح نکرده‌اند. اگرچه ۶۴/۲۹% مقالات ابزار جمع‌آوری داده را معرفی کرده‌اند، اما ۵۷/۱۴% روش انتخاب شده را توجیه نکرده و ۵۷/۱۴% در مورد فرایند تجزیه و تحلیل توضیح دقیقی ارائه ننموده‌اند. به عبارت دیگر در این بخش از روش‌شناسی به اشاره مختصر به نام ابزارهای مورد استفاده بسنده شده و در مورد دلایل انتخاب آن توضیحی ارائه نشده است. در ارتباط با یافته‌های تحقیق در بیشتر از نیمی از مقالات یافته‌ها در ارتباط با سوال تحقیق بوده (۵۷/۱۴%) اما تنها در ۳۵% موارد پژوهشگر در مورد اینکه چطور می‌توان از یافته‌های این پژوهش برای سایر جوامع استفاده کرد توضیح ارائه داده است.

به‌طور کلی ۷۱/۴% مقالات در معیار موضوع پژوهش توضیحات ارائه داده‌اند، اما تنها ۲۵ در خصوص آیتم‌های طرح تحقیق پاسخ بلی دریافت نموده‌اند، در ارتباط با سایر معیارهای چک‌لیست انتخاب شرکت‌کنندگان در ۳۹/۲۹%، جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها در ۴۵/۲۵% مقالات و یافته‌ها ۴۷/۶۲% مقالات براساس آیتم‌های ذکرشده در چک‌لیست گزارش شده بود. به طور کلی ۳۶% مقالات در ارتباط با معیارهای ارزیابی نقادانه نواقصی داشتند. نقص در توجیه طرح تحقیق، ابزارهای جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها و بیان روش‌شناسی تحقیق از جمله نواقص رایج در مطالعات مورد بررسی بودند.

از بین مقالات ارائه شده، مقاله *گریلوس* [Grillos, 2018] با عنوان "مشارکت زنان در تصمیم‌گیری‌های زیست‌محیطی، مطالعه شبه تجربی از شمال کنیا" تمامی معیارهای مورد نظر چک‌لیست را لحاظ نموده است. پس از آن مقاله *کوبانی* [Kobani, 2014] و *باتچاریا و بانرژ* [Bhattacharya & Banerjee, 2014] مشترکاً در رتبه دوم به لحاظ تعداد معیارهای لحاظ شده در مقاله قرار می‌گیرند. مقاله *کریشنا* [Krishna, 2013] با عنوان «توانمندسازی معلمان زن و مشارکت عمومی، نقش زنان در شهر» بیشترین تعداد عدم رعایت آیتم‌های مد نظر در چک‌لیست را داشته و پس از آن مقاله *سجادی و سوری* [Sajadi & Suri, 2013] در مرتبه دوم قرار می‌گیرد.

بحث

نتایج این مطالعه حاکی از آن است که مقالات ارائه شده در ارتباط با توانمندسازی زنان در راستای جلب مشارکت آنها در حوزه توسعه شهری از شیوه گزارش‌دهی مناسبی برخوردار نبودند. اغلب مقالات سوال پژوهش خود را به صورت روشن و مشخص ارائه نداده بودند. به نظر می‌رسد که نویسندگان تمایزی بین سوال پژوهش و هدف پژوهش قائل نیستند و همین باعث شده است تا سوال پژوهش را ذکر نکنند.

بیشترین نقصی که در مقالات منتخب مشاهده شد، عدم توجیه طرح تحقیق انتخابی توسط پژوهشگر بود. به طوری که حدود دو سوم مقالات دلایل خود را برای انتخاب طرح تحقیق انتخابی تشریح نکرده بودند. نکته قابل توجه در این رابطه این است که ۳ مقاله‌ای که از مجموع ۱۴ مقاله طرح تحقیق انتخابی خود را تشریح کرده‌اند، حائز بالاترین میزان رعایت معیارهای چک‌لیست بوده‌اند. به عبارت دیگر در پژوهش‌هایی که بیان طرح تحقیق رعایت شده بود، سایر موارد مربوط به گزارش‌نویسی نیز با دقت بیشتری دنبال شده بود. این امر احتمال همبستگی بین این دو موضوع را مطرح می‌کند که می‌تواند در سایر پژوهش‌های مرتبط، مورد بررسی قرار گیرد. اهمیت توجه به جایگاه طرح تحقیق در پژوهش و تاثیر آن بر کل فرایند انجام پژوهش موضوع مهمی است که در سیستم آموزش و شرایط داوری مقالات می‌بایست به‌طور جدی مورد توجه قرار گیرد.

یکی از اشکال‌های رایج در بخش عمده‌ای از گزارشات ارائه شده این بود که توضیحات روشن و دقیق در مورد اینکه چرا شرکت‌کنندگان انتخابی برای پژوهش مناسب‌ترین افراد هستند، ارائه نشده بود. به عبارت دیگر، شیوه انتخاب مصاحبه‌شوندگان در پژوهش‌های کیفی و روش‌های نمونه‌گیری در مطالعات کمی مورد بحث قرار نگرفته بود. این در حالی است که مصاحبه‌شوندگان در تحقیقات کیفی بر نتیجه حاصل از پژوهش تاثیر مستقیمی دارند و در صورتی که فرایند انتخاب این افراد تشریح نشود امکان بررسی سوگیری‌های احتمالی در یافته‌های پژوهش وجود نخواهد داشت. در ارتباط با تحقیقات کمی نیز اهمیت موضوع روش نمونه‌گیری و تاثیر آن به قابلیت تعمیم یافته‌ها به جامعه آماری و سایر جوامع بسیار قابل توجه است. با این حال در ارتباط با مقالات فارسی منتخب، به نظر می‌رسد بهره نگرفتن از تجربه متخصصین آماری از دلایل این نقص به شمار می‌رود. از سوی دیگر، تمامی مقالات فارسی منتشر شده در این زمینه به نظر می‌رسد در قالب پایان‌نامه کارشناسی ارشد اجرا شده‌اند. همین امر می‌تواند باعث سهل‌گیری در فرایندطراحی و انتخاب نمونه شده باشد. بنابراین، ضمن آنکه ضروری است جهت افزایش کیفیت مطالعات و گزارش نتایج آنها، از متخصصین آمار استفاده شود. لازم است به این نکته نیز توجه شود که پایان‌نامه‌ها باید از روش‌های مشخص نمونه‌گیری استفاده کنند تا در نهایت یافته‌های آنها در جامعه آماری منتخب و سایر جوامع قابل استفاده باشد.

در اجرای مطالعات مربوط به حوزه توانمندسازی زنان در راستای جلب مشارکت در توسعه شهری، از ابزارهای جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌های متنی در بسیاری از مقالات استفاده شده است. این ابزارها یا به معنای استفاده از داده‌های ثانویه بوده و یا حاصل انجام مصاحبه‌های عمیق ساختاریافته و یا نیمه‌ساختاریافته بوده‌اند. اما در معدود مواردی از روش‌های معتبرسازی داده‌ها استفاده شده و در نتیجه آن یافته‌ها عمدتاً به دور از شانس، تعصب و یا سردرگمی نبوده‌اند. همین توجه به داده‌های متنی در بسیاری از مقالات، موجب شده تا محقق ابزار تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی را تعیین نکند. به بیان دیگر، صرف اشاره به ابزار جمع‌آوری داده از نظر محقق کفایت کرده و توضیحی در خصوص شیوه تجزیه و تحلیل این داده‌ها ارائه نشده است. این امر خود از دلایلی است که کیفیت یافته‌ها در تحقیقات کیفی را با چالش رو به‌رو می‌سازد. با توجه به اینکه به نظر می‌رسد بسیاری از موانع مشارکت زنان و مشکلات پیش‌روی توانمندسازی آنها، ریشه در ویژگی‌های روانی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی دارد. بررسی این موضوعات لاجرم نیازمند مطالعات عمیق کیفی خواهد بود. استفاده از این مطالعات کیفی در عمل و ارتقاء باورپذیری آن توسط متخصصین و مجریان، نیازمند التزام به روش‌شناسی‌های کیفی تحقیق و بیان گام‌به‌گام فرایند اجرای پژوهش با جزئیات و دقت و مهارت کافی خواهد بود.

مطالعه حاضر نشان داد که بخش عمده‌ای از مقالات منتشر شده در حوزه توانمندسازی زنان در راستای جلب مشارکت در توسعه شهری، در گزارش بخش روش‌شناسی و یافته‌های خود نواقصی دارند. نقص در بیان سوال مشخص، توجیه طرح تحقیق، شیوه انتخاب نمونه، تشریح دقیق ابزار جمع‌آوری و تحلیل داده و چگونگی استفاده از یافته‌های پژوهش در سایر جوامع از مهمترین این نواقص بوده است. به منظور بهبود کیفیت مقالات و برطرف‌کردن این مشکلات و نواقص، راهکارهایی از جمله انجام پژوهش‌های مشابه در سایر حوزه‌های مربوط به مطالعات زنان به منظور اطمینان از یافته‌های این مطالعه، برگزاری دوره‌های آموزشی، استفاده از متخصصین آمار در اجرای تحقیقات، و استفاده از چک‌لیست‌های ارزیابی نقادانه مانند چک‌لیست کسپ در داوری و ارزیابی مقالات ارسالی به نشریات تخصصی خصوصاً مجلات حوزه مطالعات زنان پیشنهاد می‌شود.

همانطور که پیش از این اشاره شد در ارتباط با مرور نظام‌مند مقالات در حوزه شهرسازی در داخل ایران مطالعات انگشت‌شماری انجام پذیرفته است و معدود مطالعات انجام شده نیز با رویکرد سنتزپژوهی بوده و به منظور استفاده از یافته‌های مطالعات پیشین در قالب تحلیلی جدید صورت گرفته است. این مطالعات سیستماتیک در حوزه شهرسازی در داخل، حاوی معیارهای ارزیابی نقادانه نبوده است. اما در ادبیات جهانی در دو حوزه مشارکت زنان و توانمندسازی زنان مطالعات زیادی با تاکید بر ارزیابی نقادانه صورت گرفته است. یافته‌های پژوهش‌های مرتبط با توانمندسازی زنان در سایر حوزه‌ها نیز به نبود دقت کافی در روش‌شناسی‌ها و خلاءهای مطالعاتی اشاره دارد به عنوان مثال، در پژوهشی که *برودی و همکاران* [Brody *et al*, 2015] در خصوص توانمندسازی زنان از نگاه اقتصادی را بررسی کرده‌اند، از دو دسته مطالعات کمی و کیفی جداگانه ارزیابی شده‌اند. نویسندگان از مرور نظام‌مند شواهد پژوهشی کمی نتیجه گرفته‌اند که در این زمینه مطالعات کمی دقیق‌تر می‌بایست صورت پذیرد و بررسی مطالعات کیفی نشان داده این دسته از مطالعات در توجه به تمامی ابعاد توانمندسازی ناتوان بوده‌اند.

نتیجه‌گیری

این مطالعه با هدف بررسی کیفیت مقالات پژوهشی منتشر شده در حوزه توانمندسازی زنان با تاکید بر جلب مشارکت در توسعه شهری انجام شده است. یافته‌های مطالعه نشان داد که پژوهش‌های منتشر شده در این حوزه در کمتر از نیمی از مقالات، معیارهای چک‌لیست کسپ را رعایت کرده‌اند. بیشترین میزان رعایت مربوط به بیان واضح یک موضوع مشخص بوده است و کمترین میزان رعایت معیارها با انتخاب طرح تحقیق متناسب با اهداف تحقیق مرتبط است. به‌طوری‌که تمامی مقالات به هدف تحقیق و دلایل اهمیت آن به روشنی اشاره نموده‌اند، اما در کمتر از یک چهارم مقالات طرح تحقیق انتخابی توسط پژوهشگران توجیه شده است. بیشترین میزان رعایت معیارهای ارزیابی نقادانه شواهد پژوهشی مربوط به مقاله‌ای بوده که در رابطه با نمونه‌ای از کنیا در کشور آمریکا در سال ۲۰۱۸ انجام شده است و کمترین میزان توجه به معیارها به مقاله‌ای

در رابطه با نمونه و کشور هند در سال ۲۰۱۳ بوده است. اگرچه این امر را می‌توان نشانه‌ای از روند رو به رشد توجه به اصول نگارش علمی دستاوردهای پژوهشی در سیر زمان دانست، اما همچنان اشکالات زیادی در زمینه نگارش علمی مقالات وجود دارد. در این رابطه پیشنهاد می‌شود با توجه به اینکه خصوصاً مقالات فارسی منتشر شده در این زمینه در کشور ایران، عمدتاً منتج از پایان‌نامه-های کارشناسی ارشد پژوهشگران بوده‌است، آموزش مقاله‌نویسی و رعایت اصول نگارش یافته‌های پژوهشی در مقاطع تحصیلات تکمیلی با دقت بیشتری صورت پذیرد. همچنین به نظر می‌رسد استفاده از چک‌لیست‌های بین‌المللی در ارزیابی مقالات ارسالی به مجلات تخصصی حوزه زنان به ویژه در پژوهش‌های کیفی، ضروری است.

تشکر و قدردانی: این پژوهش در حین آموزش درس "نظریه‌ها و روش‌های ارزیابی در شهرسازی" به دانشجویان مقطع دکتری شهرسازی واحد مشهد تنظیم شده است. از نظرات ارزشمند دانشجویان که در شکل‌دهی به یافته‌های پژوهش تاثیرگذار بوده است، سپاسگزارم.

تاییدیه‌های اخلاقی: موردی توسط نویسنده گزارش نشده است.

تعارض منافع: موردی توسط نویسنده گزارش نشده است.

سهم نویسندگان: مریم دانشور (۱۰۰%).

منابع مالی: منبع مالی مقاله حاضر شخصی بوده است.

منابع

Ahmadi M, Sedighie L, Rohani C (2018). Evidence-based review in the field of developing critical appraisal tools for quantitative studies. Scientific Journal of Nursing, Midwifery and Paramedical faculty. 3(3):57-72

Alvarez SE (1990). Women's participation in the Brazilian" People's Church": A critical appraisal. Feminist Studies. 16(2):381-408.

Babaei Morad B, Zabihi H, Majedi H (2019). A systematic review of studies on urban places. Journal of Socio-Cultural Changes.15(4):1-16.

Bahri N, Latifnejad Roudsari R (2016). A Critical appraisal of research evidence on Iranian women's attitude towards Menopause. The Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility. 18(178):1-11.

Bayeh E (2016). The role of empowering women and achieving gender equality to the sustainable development of Ethiopia. Pacific Science Review B: Humanities and Social Sciences. 2(1):37-42.

Bhattacharya J, Banerjee S (2014). Group participation and women empowerment: Matching as an evaluation estimator-A district-level study in West Bengal, India. Poverty & Public Policy. 6(2):176-194.

Brody C, De Hoop T, Vojtkova M, Warnock R, Dunbar M, Murthy P, et al (2015). Economic self-help group programs for improving women's empowerment: A systematic review. Campbell Systematic Reviews. 11(1):1-182.

Critical Appraisal Skills Programme (2018). CASP (insert name of checklist i.e. Qualitative) Checklist.

Dadashpoor H, Alvandipour N (2017). Conceptual typology of justice in urban planning theories based on an interdisciplinary perspective. Interdisciplinary Studies in the Humanities. 9(2):1-27.

Fenton L, Lauckner H, Gilbert R (2015). The QATSDD critical appraisal tool: Comments and critiques. Journal of Evaluation in Clinical Practice. 21(6):1125-1128.

Figueroa C, De Jong, A, Williams A (2020). Gender, tourism & entrepreneurship: A critical Review. Annals of Tourism Research. 84.

Grillos T (2018). Women's participation in environmental decision-making: Quasi-experimental evidence from northern Kenya. World Development. 108:115-130.

Zakir Hossain A (2015). Women empowerment in rural local government of Bangladesh. International Journal of Innovation and Applied Studies. 10(2):584-593.

Javadian SR, Mirzaie Fathabad H, Afrasiabi H (2019). A qualitative study of the causes and context of non-participation in empowerment plans among women-headed households. Strategic Research on Social Problems in Iran. 8(2):65-86.

Ketabi M, Yazd Khasti B, Farrokhi Rastai Z (2003). Women Empowerment for Participation in Development. *Women in Development & Politics*. 1(7):5-30.

Krishna V (2013). Empowerment of women teachers and public participation: Women's role in urban city. OIDA International Journal of Sustainable Development. 6(8):51-62.

Kobani D (2014). Economic empowerment programmes and women participation in community development in rivers state: A study of the empowerment support initiative (ESI). Research on Humanities and Social Sciences. 4(16):14-20.

Metcalfe BD (2011). Women, empowerment and development in Arab Gulf states: A critical appraisal of governance, culture and national human resource development (HRD) frameworks. Human Resource Development International. 14(2):131-148.

McEwan C (2005). New spaces of citizenship? rethinking gendered participation and empowerment in south Africa. Political Geography. 24(8):969-991.

McEwan C (2003). 'Bringing government to the people': Women, local governance and community participation in south Africa. Geoforum. 34(4):469-481.

Mashhadi Moghadam SN, Rafieian M (2019). What did urban studies do for women? A systematic review of 40 years of research. Habitat International. 92.

Nadi Ravandi S (2017). Investigation and introducing a variety of synthetic/ mixed and review studies in medical research. Journal of Sabzevar University of Medical Sciences. 24(4):57-263.

Page N, Czuba CE (1999). Empowerment: What is it. Journal of extension. 37(5):1-5.

Saie Arasi I, Vali Poor Sh (2010). Identification of the effective enabling factors in women's tendency to social participation towards development. Journal of Behavioural Sciences. 1(2):67-101.

Saffar Sabzevar F, Daneshvar M, Hanaee T, Seyedolhosseini SM (2020). Identification of the urban self-organization's Dimensions and Components Using the Meta-synthesis Method. *URBAN PLANNING KNOWLEDGE*. 3(4):53-71.

Sajadi J, Suri F (2013). Analysing women's participation: Essential for upgrading informal settlements (case study of Abak neighborhood, region No.1 of Tehran). Human Geography Research Quarterly. 44(4):181-202.

Van der Kloof A, Bastiaanssen J, Martens K (2014). Bicycle lessons, activity participation and empowerment. Case Studies on Transport Policy. 2(2):89-95.

Shirazi F (2012). Information and communication technology and women empowerment in Iran. Telematics and Informatics. 29(1):45-55.

Ullah MW (2018). Local government in Bangladesh: Women's participation and empowerment. International Journal of Natural and Social Sciences. 5(4):99-107.